

Gravide får ikke tilbudet de har krav på

Stortinget har de siste årene bevilget ekstra penger til helsestasjonene og i regjerings-erklæringen står det at man skal satse på kommunejordmortjenesten. Men, bare 36 prosent av landets kommunejordmødre mener at de har fått økte ressurser til stillinger de siste årene.

Tekst: Eddy Grønset

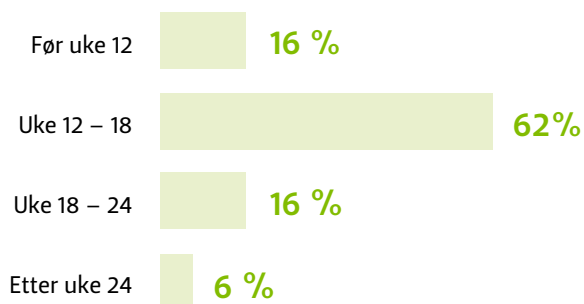
En undersøkelse Tidsskrift for jordmødre har gjort blant Dnjs kommunejordmødre viser at bare 36 prosent av landets jordmødre sier at de har fått økte stillingshjemler i sin kommune eller bydel de siste to årene. 30 prosent mener at de økte ressursene til helse-

stasjonene har kommet både jordmor og helsesøster til gode, men over 40 prosent mener det kun har gått til helsesøstre.

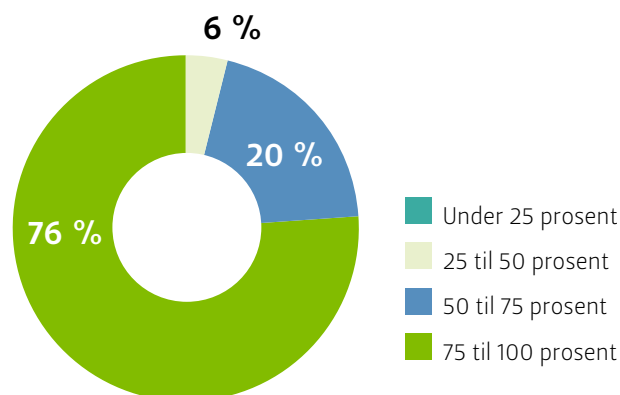
Jordmødre er en for lite utnyttet ressurs. 100 prosent av kommunejordmødrene tilbyr svangerskapskontroll, men det er også det eneste området hvor alle kommunejordmødre tilbyr den samme tjenesten. Etterkontroll og foreskriving av prevensjon er det for eksempel bare 40 prosent som tilbyr. Kun 60 prosent oppgir at de tilbyr hjemmebesøk etter fødselen, selv om dette nå er anbefalt at jordmødre skal gjøre av Helsedirektoratet.

Langt unna jordmortilbud til alle

36 prosent sier at kvinner i deres kommune ikke har et reelt valg om å gå til jordmor i hele svangerskapet slik loven sier. Av landets kommunejordmødre er det

Når kommer de fleste gravide til jordmor første gang i din kommune?

Hvor mange av de som var gravide i din kommune gikk til kontroll hos kommunejordmor?

bare drøyt 16 prosent som opplever at kvinnene går til kontroll hos de i hele svangerskapet. I underkant av 60 prosent svarer at to tredjedeler av svangerskapskontrollene er hos jordmor.

På spørsmål om når kvinnen kommer til svangerskapskontroll for første gang i svangerskapet svarer 62 prosent at kvinnen kommer til dem første gang når hun er mellom 12. og 18. svangerskapsuke. Bare 16 prosent møter den gravide første gang før uke 12. Et tilsvarende antall ser kvinnen for første gang mellom 18. og 24 svangerskapsuke.

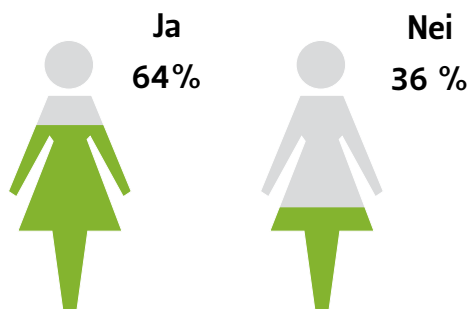
I halvparten av de kommunene som har behov for en følgetjeneste er det et tilfredsstillende tilbud om dette.

Behov for flere stillinger

60 prosent av kommunejordmødrene mener at det er behov for å øke stillingshjemlene for å kunne gi gravide et fullgodt jordmortilbud i svangerskapsomsorgen. 80 prosent ser at det er et behov for å øke stillingshjemlene for å kunne gi et tilfredsstillende tilbud om hjemmebesøk etter fødsel. Anslagsvis mener de en tredjedel av det ville vært behov for å doble jordmorbemanningen i sin kommune hvis kommunen skulle gitt et tilbud i tråd med retningslinjene.

Bekrefter det vi har hørt

Dette er en viktig undersøkelse som bekrefter det mange av våre medlemmer i kommunesektoren har hevdet lenge, sier Dnjs leder Kirsten Jørgensen.

Loven sier at gravide skal kunne velge om de vil gå til jordmor, fastlege eller en kombinasjon av disse i svangerskapet. Har gravide i din kommune et reelt valg hvis de ønsker å gå til jordmor under hele svangerskapet?

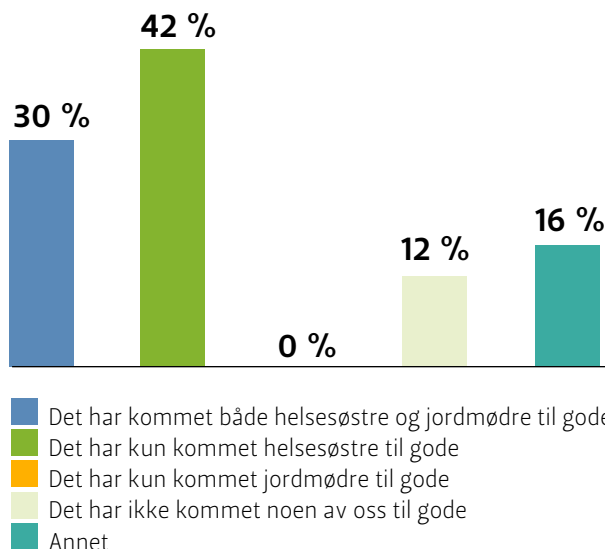
Undersøkelsen er gjennomført som et elektronisk spørreskjema sendt ut til Dnjs medlemmer som jobber som kommunejordmødre. Svarprosenten var på 63 prosent, og undersøkelsen ble gjennomført i februar 2016. 155 jordmødre har svart på undersøkelsen.

Fra Solberg-regjeringens regjeringserklæring

I tiltredelseserklæringen for den sittende regjeringen står det blant annet følgende: Samhandlingsreformen må sikre god kompetanseoverføring, robuste fagmiljøer og tilstrekkelig kapasitet.

Regjeringen vil:

- Endre refusjonssystemet i fastlegetjenesten for å legge til rette for økt bruk av annet helsepersonell i tilknytning til fastlegekontorene.
- Bygge ut jordmortilbudet i kommunehelsetjenesten.

De siste årene er det bevilget mer penger til helsestasjonene via statsbudsjettet. Hvordan har dette slått ut i din kommune?

- Tallene viser at det nesten ikke er 100 prosentstillinger. Mange kommuner har 20 til 30 prosents stillinger. Hvordan kan en jordmor tilby et helhetlig opplegg og være til stede for kvinner som trenger hennes hjelp med så små ressurser. Vi ser for eksempel at de fleste gravide kommer til jordmor først etter 12. svangerskapsuke. Det er sent med tanke på at jordmor kan gjøre en jobb for blant annet å forebygge rus og andre kritiske faktorer hos den vordende mor. Tidlig oppfølging av den gravide har vært trukket frem som en viktig satsing i det forebyggende arbeidet. Nå ser vi at ressursene ikke gjør dette mulig i så stor grad som vi skulle ønske. Dette viser jo at det som i praksis skjer ute i kommunene ikke stemmer med det som myndighetene anbefaler. Det stemmer ikke med virkelighetens verden. Så vet vi jo at det er bevilget masse ekstra ressurser til kommunene til tiltak på helsestasjonene. Men disse pengene har ikke kommet til jordmortjenesten. Det meste har gått til helsesøstre eller så har det ikke gått til helsestasjonene i det hele tatt. Nå må politikerne våkne opp, sier hun.

Kirsten Jørgensen har allerede booket seg inn på enkeltmøter med en rekke av de helsepolitiske talspersonene på Stortinget. Hun kommer til å ta med seg Tidsskriftets undersøkelse. Samtidig oppfordrer hun våre kommunejordmødre til å ta med seg tallene ut til sine kommunepolitikere og ledere i helsesektoren.

- Vi må bli flinkere til å argumentere lokalt. Det drypper litt på jordmødrene, men det er få som får noe, sier hun.

Må se på normtall

Dnjs leder sier at det blir en viktig jobb for Jordmorforeningen fremover å arbeide frem normtall for hav som er en hensiktsmessig jordmorbemanning i kommunene.

- Vi har operert med et tall på en fulltids jordmorstilling per 200 fødsler for å dekke behovet i svanger-

Ja 61 %

Nei 39 %

Er det behov for å øke stillingshjemlene til jordmor i din kommune for å gi gravide et fullgodt jordmortilbud i svangerskapsomsorgen?

skapsomsorgen. Nå har vi fått nye oppgaver knyttet til hjemmebesøk etter fødsel og rekvisisjonsrett for prevensjon. Ser vi til Sverige så har jordmødre også en viktig jobb i et bredere kvinnehelseperspektiv. Normtallet må nok endres vesentlig skal vi ta høyde for dette, men at det er lønnsomt helseøkonomisk å gi jordmødre mer ressurser er det ingen tvil om, mener Kirsten Jørgensen.

Har et stort ansvar

Jørgensen mener at det er en beundringsverdig jobb kommunejordmødrene gjør. De har et betydelig ansvar, men er skviset på ressurser og når ikke ut til alle de skulle ønske de nådde.

- Veldig mange går til jordmor i svangerskapskontrollen, men 35 prosent har ikke et reelt valg om å gå så ofte som de ønsker. Det synes jeg er et høyt tall. Det forteller hvor dårlig utbygd jordmortjenesten er. Dette henger jo sammen med at veldig mange jobber deltid - ofte alene i en kommune. Samtidig viser jo undersøkelsen at det er jordmødre nok, bare man vil ta oss i bruk. Det er få stillingshjemler for jordmor som ikke er besatt. Et annet viktig poeng som kommer frem i undersøkelsen er at det brede tjenestetilbudet jordmor kan tilby, ikke blir benyttet. Spesielt gjelder dette i forhold til rekvisisjon av prevensjon, prevensjonsveiledning og etterkontroller. Her har vi en jobb å gjøre med å få frem at dette er en viktig ting som jordmor kan og bør gjøre, sier Kirsten Jørgensen.

Hun synes samtidig det er gledelig å se at så mange som 60 prosent av kommunejordmødrene tilbyr hjemmebesøk etter fødselen. Dette ligger nå i forskriftene at jordmor skal tilby, og mange har ikke ressurser nok til å tilby dette fullt ut ennå. At det likevel er gjort så mye for å få tilbudet på plass, synes hun er bra.

Ja 78 %

Nei 22 %

Er det behov for å øke stillingshjemlene til jordmor i din kommune for å gi nybakte mødre et tilbud om hjemmebesøk av jordmor den første uken etter fødselen?